Gyógynövények a lógyógyászatban: csoda vagy humbug?!

Marton Zsófia
agrármérnök (takarmányozás)
a FitoCavallo és FitoCanini receptek fejlesztője

XXIV. Lógyógyászati Kongresszus
2016. 12. 02.-03., Telki

Marton Zsófia - bemutatkozás

- **2002** első saját ló gyógynövényes kezelése
- 2004 agrárdiploma: „Gyógynövények a lovak takarmányozásában”
- 2004-**2010** nemzeti takarmányozási referens; Magyar Takarmánykódex Bizottság szakértő, koordinátor
- 2004-2007 Európai Bizottság, SCoFCAH küldött
- 2005 Lóherba – Gyógynövények lovaknak c. könyv
- 2005, 2008, 2013 meghívott előadó az Állatorvosi Egyetemen (fitoterápia, fakultatív tárgy)
- 2005-2007 Penn Foster (U.S.) állatorvosi asszisztens képzés
- 2007 Aromaterápia lovaknak c. könyv
- **2011** – lovas gyógynövénykeverékek forgalmazása
- 2012- ismerkedés a Hagyományos Kínai Állatorvoslással
- 2014- kutyás gyógynövény-keverékek tesztelése
- 2015 – „etetési kísérletek”: tejelő tehén, sertés, bárány
- 2016 – MÁOK továbbképzés: Fitoterápia a nyugati állatorvosi praxisban
- **2016** - Gyógynövények kutyáknak c. könyv

Videó…

https://www.youtube.com/watch?v=b_sF5OAxLcY

A video tanulságai

- Több módszer integrálása eredményesebb:
  - takarmányváltás
  - nyugati diagnosztika és módszerek
  - keleti diagnózis és akupunktúra
  - integratív fitoterápia

A nyugati és keleti szemlélet összedolgozott, nem egymás ellen, hanem egymás mellett

Se nem csoda, se nem humbug.

A fitoterápia egy tudomány.

~~(gyógynövény)~~

Integratív Állatorvosi Fitoterápia

Integratív Állatorvosi Fitoterápia

- modern nyugati fitoterápia
  - farmakognózia
  - farmakobotanika
- hagyományos kínai fitoterápia
  - növényenergetika (hőmérséklet, íz, nedvesség) (európai nedvkórtani szemlélet)

Takarmányozás része…

Fitoterápia helye

Soha: akut kezelés

Mindig: állatorvosi diagnózis alapján

- Adjuváns terápia
  (pl. krónikus betegségeknél a tünetmentesség stabilizálása)
- Rehabilitáció
  (pl. szövetregeneráció, keringés optimalizálás, kiújulás megelőzése, hosszan tartó fájdalom, gyulladás)
- Megelőzés
  (pl. májvédelem, keringésfokozás, emésztésjavítás)

Integratív Állatorvoslás

Figyelembe veszi (okkereső):

- takarmány (minőség, biztonság, mennyiség)
- tartástechnológia
- etológia (szociális környezet)
- a szervezet energetikai állapota
- nyugati diagnosztika egyéb szempontjai

Alkalmaz (okkezelő):

- nyugati beavatkozások
- keleti gyógymódok
- komplementer módszerek
  - fitoterápia
- **Beszámolók** „csodaként” írják le a hatást
  (csoda>> a várakozást szignifikánsan meghaladó eredmény)

Nyugati? Keleti? Integratív?

Tények és tévhitek… FAQ

- az integratív szemléletnek szerves része
  a nyugati és a keleti orvoslás
- a nyugati és keleti szemlélet összeér a hatóanyagok és az anyagcsere-folyamatok szintjén
  (neuro-immuno-endokrinológia)

Részletek: Integratív Állatorvosi Fitoterápia képzés 2017

Az elmúlt 5 évben…

átfogó takarmányozási kísérlet (megfigyelések)

- állatfajok: **lovak, kutyák**, egyéb
- kezelt/etetett állatok száma: >kb. **2000** (kb. 90% ló, 10% kutya).
- 95% **Magyarország**
- kb. 10.000 adag keverék lovaknak, 1000 adag kutyáknak

Lovaknál

- kb. **60 féle gyógynövény-keverék etetése** (kínai receptek nyugati gyógynövényekből)
- **TOP 5 probléma**:
  1. légzőszervi elváltozások
  2. teljesítménycsökkenés (immun, ideg)
  3. mozgásrendszeri zavarok (pata is)
  4. kólikás megbetegedések
  5. bőrproblémák

Betegségcsoportok

(bal- ló; jobb- kutya)

<u>Színek szerinti csoportok</u>

- **zöld: légzés**
- lila: idegek, viselkedés
- sötétkék: tenyésztés
- **világoskék: anyagcsere**
- sárga: emésztés
- piros: mozgás
- barna: bőr, szőr, pata, karom

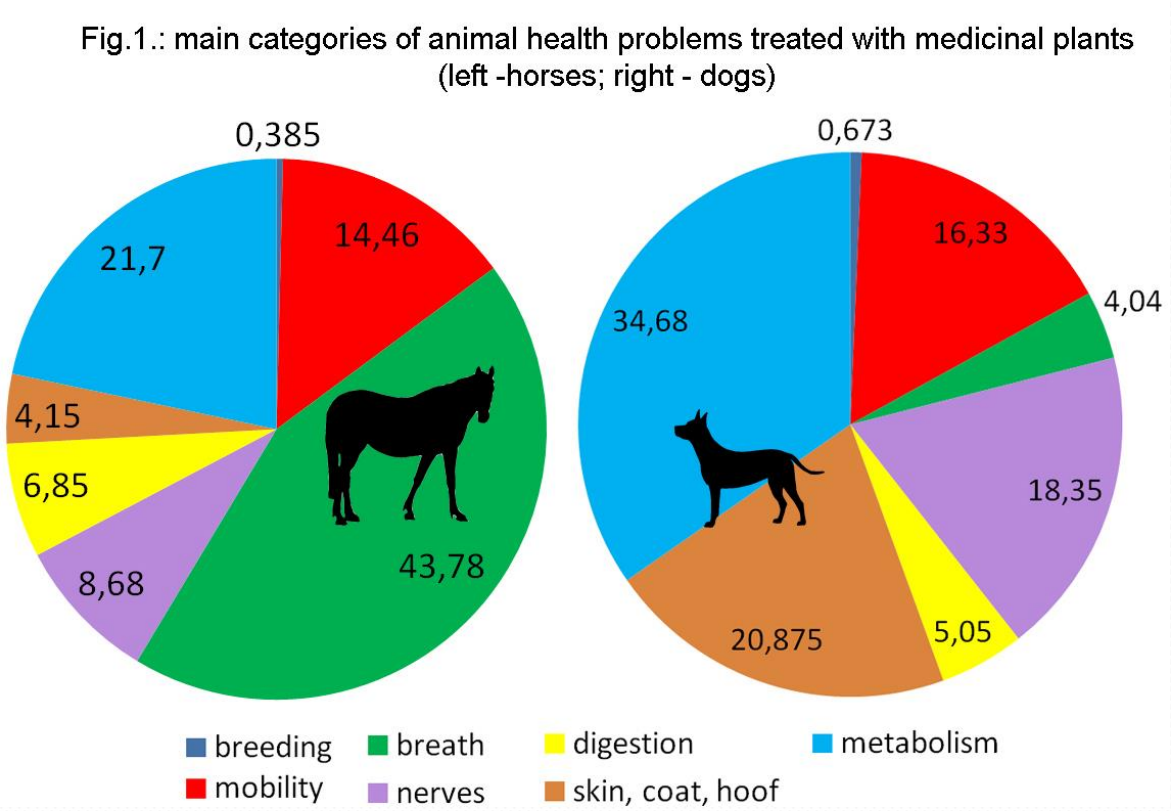

ábra: Európai Integratív Medicina – IX. világkongresszus, 2016. 09. 10., Budapest

EREDMÉNYEK (megfigyelések)

Saját magunk által dokumentált adatokon és az **állatorvosi/tulajdonosi beszámolók**on alapulnak.

*Állatorvosi kezelés mellett vagy után alkalmazott fitoterápia**

Az esetek:

- **kb. 85%-ában tünetmenteség**
- **kb.** 15%-ban állapotromlás vagy **stagnáció**

Tünetmentes lovak kb. 40%-ánál állapotromlást idéz elő, ha a gyógynövény-**terápia folytonossága** megszakad…

: kivéve: viselkedési problémák vagy megelőzés

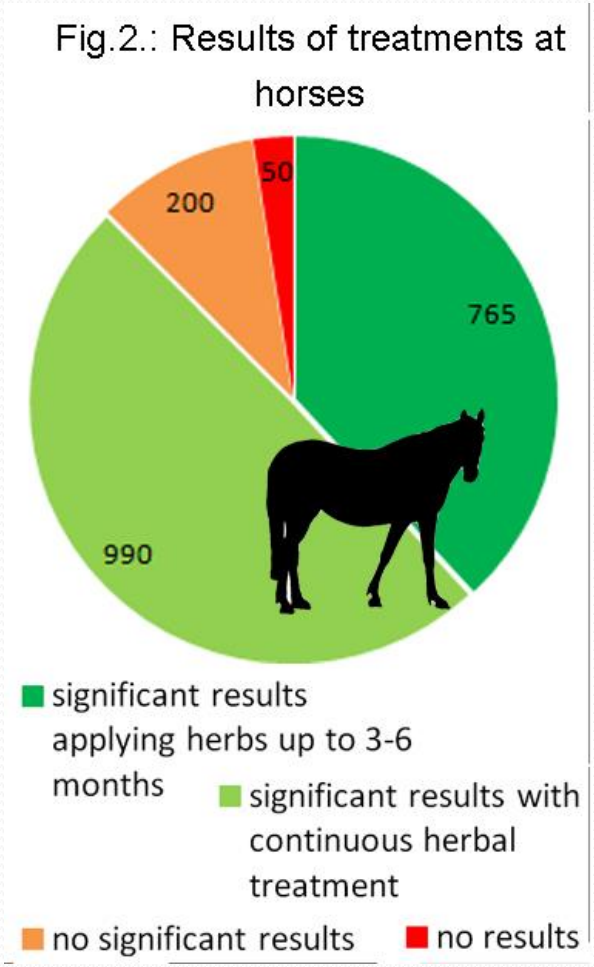

2. blokk

RAO, IAD, SPAOPD integrált fitoterápiás megközelítése lovaknál

Állapotfelmérés

megfigyelhető tünetek (váladék, köhögés, légzésszám, légzés erőltetése, tágult orrlyukak, kehbarázda, teljesítménycsökk., stb.)

- műszeres és labordiagnosztika (pl. SPAOPD, IAD, RAO, fertőző, féreg, stb.)

- emésztés
- viselkedés
  - fajtársakkal
  - emberrel
- időjárás befolyása
- „energetikai állapot”

Beavatkozás

gyógyszer

- szteroid gyulladáscsökkentő
- nyálkaoldó
- hörgőtágító
- hiposzenzibilizálás
- antibiotikum

gyógynövény

- légútfertőtlenítő
  (antivirális, -bakteriális , -fungális)
- nyálkaoldó, köptető
- köhögéscsillapító
- gyulladáscsökkentő
- hörgőtágító
- immunregulátor
- <u>emésztésjavító</u>
- <u>adaptogén</u>
- <u>májregeneráló, hepatoprotektív</u>
- <u>antioxidáns</u>

Gyógyszer-gyógynövény interakciók 1.

fájdalomcsillapítók

- szalicilát gyógynövény (fűzkéreg, legyezőfű)

- kortikoszteroidok
  - vízhajtó; kortikoszteroid hatású gyógynövény
- nyálkaoldó gyógyszer
  - nyálkaoldó vagy köhögéscsillapító gyógynövény
- immunszupresszív
  - immunstimuláns gyógynövény
- hashajtók, nyálkaanyagok, vérhígítók, vízhajtók, nyugtatók, szteránvázasok, cseranyagok, alkaloidok, keserűanyagok, epehajtók, májregenerálók, stb.
- vizsgálatok szükségesek

Gyógyszer-gyógynövény interakciók 2.

Gyakorlat:

- Időzítés: a komplex hatású gyógynövény-keverékek etetését többnyire a gyógyszeres kezelést követő 2.-10. napon
- Szinergizmus: szteroidokkal egy időben kezdve a gyógynövénykeverék
- Májvédelem: rendszeres májregeneráció és „méregtelenítés” mellett jobban reagál a ló a gyógyszerre
- Korábbi szteroid-rezisztencia: „megszűnik” több hónapos májvédő, stb. gyógynövények etetése mellett
- „Duplakezelés”: egyidejű gyógyszeres +GYN hörgőtágítás, nyálkaoldás, köptetés nem okozott eddig problémát

- Májvédő, vízhajtó növények elvileg gyorsíthatnák a gyógyszerlebontást, -kiürülést, de ezt nem észleltük – vizsgálni kell

Integrált Állatorvosi Fitoterápiás kezelés

- néhány példa -

Megfázás

- légútfertőtlenítő, nyálkaoldó-köptető gyógynövények (csípős, forró drogok)
  - nyersen torma, fokhagyma, vöröshagyma, gyömbér, méz (apiterápia) 5-10 nap (!)
  - szárítva (főzve): fokhagyma, kakukkfű, ánizs, kamilla 1-3 hónap
- aromaterápia illóolajokkal (kakukkfű, erdei fenyő, eukaliptusz, ~~borsmenta~~, *levendula*)
- GYN antibiotikum mellett
- immunerősítés
  - kasvirággal, visszatérő megbetegedéseknél 1 hónap
  - láz esetén ellenjavallt

Fitocavallo
Közzétette: Zsófia Marton [?]
Oldal (kedveled) · január 7. ·

"Köszönöm, teljesen meggyógyult a lovam!"

Időnként előfordul, hogy a ló megfázik. Ha nincs láz, legfeljebb kicsit bágyadt (az sem mindig jelentkezik), és köhögni kezd vagy folyik az orra, akkor a NOER recept gyógynövényei, például a kakukkfű és a fokhagyma, hamar segítenek. Így jelentősen csökken a későbbi kehesség kockázata.

Flamingó köhögni kezdett, mire gazdája azonnal gyanakodni kezdett. Talán a leléptetés nem volt elég, vagy az istállóklíma miatt lehet? A NOER-rel megoldódott a probléma -gazdája ezt írta: "Köszönöm, teljesen meggyógyult a lovam!".

Köszönjük a visszajelzést, további sok kellemes lovaglást kívánunk! Fitocavallo

Megjelölés | Helyszín me... | Módosítás

Tetszik | Hozzászólás | Megosztom

19 | Időrendben

1 megosztás | 1 hozzászólás

[redacted] Tavaly telen en is a NOER-t etettem ..❤️
Tetszik · Válasz · Üzenet · január 8., 12:10

SPAPD - legelőn virágzó növény által kiváltott allergia

- híg átlátszó orrfolyás (tavasszal indul el, esetleg nyáron)
- nincs nehezített légzés
- gyakori a szemkönnyezés, bevörösödött szemnyálkahártya
- munka elején köhintések (idegi alapon?)
- nyeregillesztés (hát akupresszúrás pontjai)

- Allergiacsökkentés gyógynövényekkel
  - antihisztamin hatás (pl. csalán)
  - májregeneráció (máriatövis, keserű drogok)
  - gyulladáscsökkentés (kamilla, cicka)
  - nyálkaanyag tartalmú bevonók (ziliz, ökörfarkkóró)
  - <u>adaptációt</u> segítő „nyugtatók” (komló, citromfű)
  - illóolaj: borsmenta, eukaliptusz
  - ellenjavallt: csípős drogok (kakukkfű, fokhagyma) – hűteni kell
  - veszély: mégis van letapadt nyálka az alsó légutakban

SPAPD

IAD

- tipikus versenyló betegség
- szteroidok mellett elkezdett gyógynövényes kúra tartós(abb) tünetmentességet hoz(hat)
- GYN terápiás célok:
  - <u>májvédelem</u>
  - emésztésjavítás
  - légútfertőtlenítés
  - gyulladáscsökkentés
  - antihisztamin hatás
  - nyálkaoldás, köptetés
  - <u>adaptogén</u> hatás
  - (immunmoduláció)
  - (vízhajtás)

IAD, domináns ló, hirtelen kialakuló állapotrosszabbodás

Erős Kinga: “Mystic lovunk fuldoklott, köhögött. A herbák és az állatorvos segítségével ma már terepeken is tünetmentes!”

RAO

Integratív:

- váladék/nincs váladék
- ha van váladék: hígan ürül, letapadt, felülfertőződött…
- kor, előélet, kórelőzmény (tüdőgyulladás, megfázás, istállózás)
- időjárás: nedves, száraz, hideg, meleg
- belégzés vagy kilégzés nehezebb
- kondíció (pl. sovány, gyenge, elesett)
- meridiánok energetikai állapota

RAO előzménye megfázás (nem volt kikezelve), istállóklíma

RAO, idős, energiahiányos, nincs nyálka, nehéz a belégzés

RAO, nyári száraz kehesség (por)

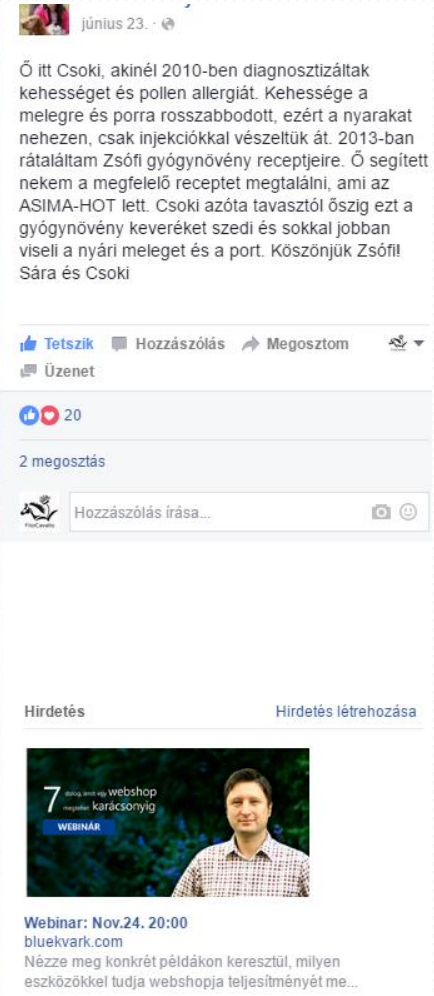

RAO, nincs nyálka, vörös orrnyálkahártya, száraz ló

2013. november 8. ·

Szia Zsófi!

Zsandár lovunk kb. 4 éve COPD-s. Az első másfél évben havonta kapott szteroidot, rengeteg gyógyszert beletömtünk, semmi se használt. Először a könyvedben lévő recept alapján tákoltunk neki herbát, aztán hozzád fordultunk. Pluszban lefóliáztunk egy boxot, vettünk egy sóionizátoros szerkezetet. Zsandár naponta 30 perces tölt a tengerparti sópárában, utána üget 15 percet, és naponta 2x kapja a HOTAR herbádat. Idejét se tudom, mikor kapott legutóbb szteroidot vagy bármilyen gyógyszert, jól van, nincs rá szüksége. És már a dobogóra is feláll, kedve van 7játékozni, a többiekkel versenyezni a legelőn. 🙂

Tetszik Hozzászólás Megosztom Üzenet

Kollár Andrea, Artemis Díriel és további 8 ember

7 megosztás 3 hozzászólás

[redacted] El ne feledjem: KÖSZÖNJÜK! 🙂 ❤️
Fordítás megtekintése
2013. november 8., 20:46 · Tetszik

Fitocavallo Nagyon szívesen! 🙂
2013. november 11., 8:36 · Tetszik

[redacted] ez engem is érdekelne, az én lovamnak is ugyanez a problémája, COPD, RAO, mindegy hogy nevezik, de nem tud a légzésszám lecsökkenni, legalább 50/perc, ami rengeteg egy lónak ... az érdekelne, hogy lehet-e Romániába postázni, van-e erre lehetőség? Nagyon szeretném ha lenne, mert már elegem van a szteroidokból és a hörgőtágítókból! Előre is köszönöm a választ! Szép estét!
2013. november 11., 18:44 · Tetszik

Hozzászólás írása...

RAO: bőséges, habos váladék

- hideg, nedves időben rosszabb
- emésztési zavar szinte mindig társul (ált. sovány)
- duzzadt, nyálkás nyelv (kitüremkedik a fogréseken)
- gyakori a nyírrothadás, időnkénti hasmenés
- emésztésjavító drogok (ánizs, édeskömény, fehér üröm, borsmenta)
- nyákoldó, köptető, légútfertőtlenítők
- hosszú kúra (6 hónap), utána folyamatosan az emésztés támogatása
- Ellenjavallt
  - hűtő, nedves energiájú növények (ziliz, borsmenta, sok kamilla)

Emésztésjavító és légzéskönnyítő gyógynövény-keverékek

Ujváry Orsolya: “A Fitocavallo csapatának köszönhetem, hogy Szellő pacim velem van még, ráadásul lovagolni is tudom!”

RAO, légutak + emésztés

Biztos gyógynövény-választás

- energetikai állapotfelmérést követően
- testről olvasás módszere (paták, szőr, nyelv, sörény, stb.)
- akupresszúrás jelzőpontok alapján

A cél…

- a helyszínen az állatorvos végezzen kb. 10 perces energetikai állapotfelmérést is (IVP képzés)
  - a megelőző beavatkozások érdekében
  - rehabilitációs és adjuváns fitoterápia: integratív szemlélet alapján történjen

Zárásként
néhány szó a jövőről, célokról…

- Állatorvosi képzés: IVP (Integrative Veterinary Phytotherapy)
- Kutatások (hazai, nemzetközi)

/jelenleg a mikrovállalkozásunk finanszírozza a kutatásokat/

Jelenlegi kísérletek

TDK területi forduló nyertes kísérlet (2016. november)

„NOSPAS gyógynövénykeverék + baktériumkultúra hatása lovak takarmányának emészthetőségére”

Bartos Ádám – Such Nikoletta- Bányai Adél

Pannon Egyetem Georgikon Kar, Állattudományi és Állattenyésztéstani Tanszék, Keszthely

Kapcsolattartó: Dr. Bartos Ádám

tel:. +36-30-9739-295

bartos-a@georgikon.hu

Összefoglaló

… Eredményeink alapján arra következtethetünk, hogy a vizsgált gyógynövényes takarmány kiegészítő valamennyi vizsgált tápanyag esetén javítja az emészthetőséget és a hasznosulást.

„Féreghajtó” gyógynövénykeverék etetése lovakkal

- 2016. november
- Kísérletben együttműködő szakértők:

  Prof. Dr. Habil Farkas Róbert és Dr. Kutasi Orsolya

  Állatorvostudományi Egyetem

Versenylovak teljesítményét befolyásoló gyógynövények

Széchenyi István Egyetem, Mezőgazdaság- és Élelmiszertudományi Kar, Állattudományi Intézet, Mosonmagyaróvár

Kísérleti helyszínek: Alag, Pozsony (galopplovak)

Kapcsolattartó: Dr. Pongrácz László

pongracz.laszlo@sze.hu

Nem ló, de gyógynövény…

- Tejelő szarvasmarha (ketózis prevenció, tej…)
- Kimagasló eredmény a szomatikus sejtszám csökkentésében
- 2015: Hajdúszovát, nagyüzemi tehenészet
- Balláné, Dr. Erdélyi Márta, Bálint Tímea (TDK), SZIE-Gödöllő, takarmányozástani tanszék

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

Bővebb információ és kapcsolat:
Marton Zsófia
loherba@dzsar.hu
06/20-2222-075